

Geschiedenis als argument. Pleidooi voor een nieuw ‘Olympia’

Recensie

Fik Meijer, *Droom of daad. De terugkeer van de Olympische Spelen naar Griekenland* (Amsterdam: Prometheus, 2020), 192 pp. ISBN 978-90 446 4525 5.

Met *Droom en daad* heeft Fik Meijer, zowat de productiefste publiekshistoricus uit de Lage Landen, voor de verandering geen zuiver historisch werk geschreven, maar wel een heel actueel pleidooi, ja zelfs een politiek geladen pamflet gepubliceerd. Met tal van argumenten betoogt hij dat het dringend tijd is dat de Olympische Spelen op een heel nieuwe manier georganiseerd worden. Gedaan met de toewijzing van de Spelen aan steeds andere, financieel vermogende staten en steden – een systeem dat volgens de auteur onhoudbaar is geworden en op termijn de Olympische Spelen volledig dreigt te ondermijnen. Hoog tijd om voor die Spelen een vaste stek te vinden. Dat komt op termijn veel voordeliger uit, is ecologisch veel verantwoorder, mildert de ijzere wurggreep van de commercie, en vermijdt de onzalige vermenging van sport en politiek die momenteel een donkere schaduw op de Spelen werpt (denk maar aan de vele geruchten over corruptie bij de toewijzing aan landen die hun dubieuze of ronduit besmeurde blazoens op listige wijze proberen op te poetsen door de wereld op spectaculaire, onvergetelijke Spelen te tracteren).

Maar het belangrijkste argument dat Meijer uitspeelt en dat als een rode draad doorheen het boek loopt is wel dat door deze nieuwe organisatievorm de band tussen de antieke en moderne Olympische Spelen, die in de loop der tijden steeds losser en vrijblijvender is geworden, opnieuw krachtig kan worden aangehaald. Voorwaarde is

dan wel dat die andersoortige Olympische Spelen voortaan in Griekenland zullen worden gehouden. Niet in Athene, waar de sportaccommodatie van 2004 intussen hopeloos verouderd en verloederd is, ook niet in het oude Olympia, dat zijn karakter van archeologisch en toeristisch waardevolle site onvermijdelijk zou verliezen, maar wel in de buurt daarvan, op een openstaande, onontgonnen plaats waar een permanent Olympisch dorp, een spiksplinternieuw, futuristisch ogend 'Olympia' zonder veel ongemak uit de grond kan worden gestampt. Het zou de nog steeds wankele Griekse economie en het enigszins aangetaste Griekse zelfbewustzijn een welkome boost geven.

Het historisch exposé dat Meijer met zijn gebruikelijke flair biedt, moet deze radicale, bepaald controversiële stelling stevig onderbouwen. Op heldere, overzichtelijke wijze beschrijft de auteur de geschiedenis van de antieke Olympische Spelen en geeft hij er de meest markante kentrekken en belangrijkste tendensen van weer. Het hoofdstuk dient als opstap naar en ijkpunt voor het vervolg van zijn verhaal, waarin hij eerst en vooral de prille negentiende-eeuwse pogingen om de Olympische Spelen te doen herleven uit de doeken doet om vervolgens in vogelvluchtperspectief de geschiedenis van de moderne Spelen tot en met de afgelaste Spelen van Tokyo 2020 te bespreken.

Terecht besteedt Meijer veel aandacht aan de heden ten dage minder bekende 'Olympische' initiatieven die door zelfbewuste Grieken als Soutsos en Zappas en een ondernemende Angelsaksische sportminnaar als Brookes werden genomen – lang voor Pierre De Coubertin met hun ideeën aan de haal ging en zijn eigen naam voor eeuwig aan de renaissance van de Olympische Spelen zou weten vast te klinken. Meijer verwijt hem de ware Olympische gedachte vrijwel van meet af aan te hebben ondergraven en de Spelen een richting te hebben ingeduid die ze steeds verder van hun oorspronkelijke model zou doen afwijken. Dat geldt bijvoorbeeld voor de halsstarrige eis tot zuiver amateurisme, die pas in 1972 zou worden opgegeven (in het antieke Olympia vochten atleten weliswaar louter voor de eer, maar werden zij in hun thuisstad vaak rijkelijk beloond en konden zij zich door deelname aan lucratieve sportevenementen buiten Olympia als heuse professionals ontwikkelen). Maar dat geldt nog meer voor de beslissing van De Coubertin en het Internationaal Olympisch Comité om de Spelen in telkens andere steden te organiseren – tot grote frustratie van de Grieken die met lede ogen moesten aanzien hoe 'hun' Olympische Spelen door anderen werden weggekaapt. En dat ondanks het feit dat zij in 1896 in Athene uiterst succesvolle Spelen organiseerden die de 'Olympische' sfeer veel beter tot hun recht deden komen dan de eerste Spelen van Parijs in 1892 en de volgende Spelen van Parijs

---

(1900) en Saint Louis (1904), die op dat vlak teleurstellend zwak scoorden, ja zelfs op een regelrecht fiasco uitliepen.

Daarna geraakten de Olympische Spelen volgens Meijer van de regen in de drop. Veel van wat er mettertijd misliep en nog altijd misloopt wijt hij aan de historisch kapitale vergissing van De Coubertin om de Spelen niet permanent aan Griekenland toe te wijzen. Intussen is de malaise zo groot dat het voortbestaan van de Spelen zelf in het gedrang dreigt te komen. Zoals gezegd is een nieuw ‘Olympia’ voor de auteur het wondermiddel dat nagenoeg alle problemen uit de weg kan ruimen. Al is hij nuchter genoeg om te beseffen dat zijn plan bij de leden van het IOC ongetwijfeld in dovenmansoren zal vallen en het nog ettelijke jaren zal duren voor er in de hoofden van sportbeleidsmakers en politici een heuse omslag in het denken zal plaatsvinden.

Laten we als rechtgeaarde classici Fik Meijer zijn visionaire, maar misschien toch ietwat nostalgische droom vooral van ganser harte gunnen. Je hoeft het als lezer zeker niet op alle punten met zijn soms nogal zwart-wit getekende betoog eens te zijn om zijn boek met interesse te lezen. In kort bestek wordt een erg boeiende geschiedenis van de Olympische Spelen geschetst – van de oudheid tot nu. Een geschiedenis van Spelen die, zoals gezegd, steeds minder ‘Olympisch’ zijn geworden.

Toon Van Houdt

Toon.VanHoudt@kuleuven.be

